SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2015-06-30

Ärendenr:
NV-00303-15

Regeringsuppdrag
Strategi för svensk viltförvaltning

BESÖK: STOCKHOLM -VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
KIRUNA – KASERNGATAN 14
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 010-698 10 00
FAX: 010-698 10 99
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Innehåll

INNEHÅLL 3

OM NATURVÅRDSVERKETS STRATEGI FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING 4

EN NYSTART FÖR SVENSK VILTFÖRVALTNING 5

VÄGVAL SOM UTVECKLAR VILTFÖRVALTNINGEN 7

VÄGVAL SOM STÄRKER VILTFÖRVALTNINGEN 9

FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRINGAR PÅ NATIONELL NIVÅ 12

NATURVÅRDSVERKET SOM CENTRAL VILTMYNDIGHET – STRATEGI, MÅL OCH ÅTGÄRDER 14

BILAGA 1. HANDLINGSPLAN FÖR NATURVÅRDSVERKETS ARBETE MED ATT SAMORDNA OCH VÄGLEDA LÄNSSTYRELSERNA 21

BILAGA 2. ÖVERSIKTLIG KONSEKVENSANALYS AV STRATEGI FÖR VENSK VILTFÖRVALTNING 27

Om Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning

Strategi för svensk viltförvaltning är en nationell strategi som beskriver vägval för att utveckla och stärka Sveriges viltförvaltning fram till år 2020. Den berör alla myndigheter och aktörer som har intressen i viltet och hur det förvaltas. Strategin ska ses som en vägvisare som kan användas som grund för egna strategier, mål och aktiviteter.

Enligt jaktlagen definieras alla vilda däggdjur och fåglar som vilt. Strategin fokuserar på förvaltningen av de arter vi förvaltar aktivt genom jakt – det som kan kallas ”jaktbart vilt”. I det inräknas även arter som är potentiellt jaktbara nu och i framtiden.

Den övergripande viltpolitiken och lagstiftningen om jakt och vilt beslutas av Sveriges riksdag. EU:s lagstiftning och internationella åtaganden sätter också vissa ramar för viltförvaltningen. Naturvårdsverket är den centrala förvaltningsmyndighet i Sverige som ansvarar för frågor om jakt och vilt. Även andra myndigheter, till exempel länsstyrelserna, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen har viktiga roller i viltförvaltningen.

Strategi för svensk viltförvaltning är framtagen av Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen. I arbetet med strategin har vi konsulterat representanter för länsstyrelser och andra myndigheter, intresseorganisationer, forskarsamhället och de areella näringarna.

En nystart för svensk viltförvaltning

Naturen och samhället är i ständig förändring. Landskapet, klimatet och viltstammarna varierar över tiden, liksom samhällets prioriteringar och vårt sätt att bruka den mark där viltet lever. Sverige har i dag historiskt stora viltstammar. De är en resurs som brukas till nytta och glädje för många människor men orsakar också skador på landsbygdens näringar.
Framtidens viltförvaltning behöver kunna hantera ständig förändring – varierande viltstammar, invasiva arter, nya sätt att förvalta och oförutsedda händelser i klimatförändringarnas spår. I *Strategi för svensk viltförvaltning* pekar Naturvårdsverket ut vägval för att utveckla och stärka svensk viltförvaltning.

Gemensamt ansvar för en gemensam resurs

Våra viltstammar är en förnybar naturresurs med stor potential att bidra till både livskvalitet för många människor och till regional utveckling. De ger oss möjligheter till naturupplevelser, jakt och tillgång till viltkött. Men de skapar också problem och utmaningar. Viltet orsakar skador på rennäring, jord- och skogsbruk och i samband med trafikolyckor. Rovdjuren påverkar förutsättningarna för jakten och livet på landsbygden.
Synen på viltets värden och hur det bäst ska förvaltas varierar beroende på människors olika intressen och värderingar. Samhället behöver hitta sätt att både ta vara på den resurs som viltet utgör och hantera de utmaningar och konflikter som det skapar. Viltet är en gemensam resurs som behöver förvaltas gemensamt, i dialog och samverkan mellan olika intressen.

Balansera mellan att bruka och bevara

Till viltförvaltning räknas de åtgärder som görs för att de arter av vilt som finns naturligt i Sverige ska finnas långsiktigt i livskraftiga bestånd som en del av Sveriges fauna, för jakt och för andra upplevelser.
Viltet ska förvaltas på ett hållbart sätt, vilket innebär att både ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska aspekter ska vägas in i förvaltningen. En hållbar viltförvaltning innebär att vi ständigt balanserar mellan brukande och bevarande av vilt och hittar sätt att hantera både möjligheter och problem som viltet orsakar.

En lärande förvaltning med delaktighet

Viltförvaltningen ska vara adaptiv. Med det menas att den ska vara lärande – den ska hela tiden utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker i naturen och i samhället.
Den ska också vara ekosystembaserad vilket innebär att den ska ta hänsyn till hur människan, olika viltarter och landskapet samspelar och påverkar varandra.
En lärande och ekosystembaserad förvaltning bygger på att det finns en gemensam kunskapsbas som ger en så korrekt bild av verkligheten som möjligt. När man uti-

från den kunskap som finns sätter mål för förvaltningen ska de som berörs vara delaktiga, så att olika intressen kan vägas mot varandra och nödvändiga kompromisser göras.
Beslut ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Det innebär att förvaltningen till stor del styrs på regional och lokal nivå.

En vision för svensk viltförvaltning

Naturvårdsverket har formulerat en vision för arbetet med viltförvaltning:

En viltförvaltning i balans gör att alla kan uppleva viltets värden.

Visionen kan ses som en långsiktig målbild för svensk viltförvaltning. Den tar fasta på viltets värden i bred bemärkelse – för naturupplevelser och besöksnäring, för jakt, för tillgång till viltkött och för bevarande av biologisk mångfald. Alla människor ska ha möjlighet att ta del av dessa värden oavsett bakgrund, kön, funktionshinder eller andra förutsättningar. För att alla ska kunna uppleva viltets värden krävs att vi utvecklar brukandet av vilt och hittar nya sätt att hantera och om möjligt förebygga de skador och andra problem som viltet orsakar.

Vägval som utvecklar viltförvaltningen

Främja brukande av vilt som resurs

Alla ska kunna ta del av viltets värden

Det ska vara enkelt för olika grupper att ta del av olika former av brukande och för jägare att få tillfällen att jaga. Jakt, viltturism och annat brukande av vilt ska inte begränsas av omotiverade hinder utan utgångspunkten är att det ska främjas.

Vilt ska gå att bruka på olika sätt

Viltet ska kunna brukas på ett mångsidigt sätt som skapar värde i flera led – för naturupplevelser, friluftsliv och turism, jakt som fritidsintresse eller näring, produktion och förädling av kött och andra produkter. Regler ska förenklas där det är möjligt och myndigheter bör alltid beakta påverkan på brukandet av vilt när de fattar beslut inom till exempel markanvändnings- och friluftsfrågor.

Jägare ska få service och tillgång till information

Myndigheternas service och information till jägare och andra brukare ska använda möjligheterna med modern teknik och ha användarens behov i centrum. En jägarexamen av god kvalitet ska främja en långsiktigt hållbar och etisk jakt.

Hanteringen av viltprodukter ska vara enkel

Det ska finnas en enkel och säker hantering av den naturresurs som viltköttet utgör. Jakt, handel, distribution och förädling av viltkött och andra produkter av vilt ska utformas så att livsmedelshygien och köttkvalitet säkras och så att så mycket som möjligt av djuret tas till vara. Viltkött bör vara ett naturligt inslag i den mat som serveras inom den offentliga sektorn. Produkter av vilt ska också utan omotiverade hinder kunna användas inom konst, design, hantverk och slöjd.

Brukande ska ske lagligt och med god etik

En grundförutsättning för allt brukande är att vi har livskraftiga och artrika viltstammar. Allt brukande ska ske enligt de bestämmelser och internationella åtaganden som finns och med ett etiskt förhållningssätt.

Förebygg skador och andra problem som viltet orsakar

Arbetet med skador ska fokusera på förebyggande

Klövvilt och stora fåglar ger i dag skador på jord- och skogsbruk som lokalt kan bli mycket stora. Även rovdjuren orsakar skador och andra problem för bland annat rennäringen och tamdjursägare. Viltförvaltningen ska aktivt bidra till att förebygga skador och andra problem. Invasiva arter och arter som inte genom naturlig utbredning förekommer i Sverige ska hindras att etablera och sprida sig i landet. Spridning av sjukdomar och parasiter ska övervakas och bekämpas.

Det ska vara enkelt att bedöma och hantera skador

Staten ansvarar i dag för ett ersättningssystem för vissa skador orsakade av vilt. Rennäringen får ersättning för förekomst av stora rovdjur. För rennäringen har staten formulerat en toleransnivå för vilka förluster på grund av stora rovdjur som näringen ska acceptera. Acceptansnivåer bör finnas även för andra areella näringar. Ansvaret för att dokumentera och kontrollera skador av vilt behöver göras tydligt. Det ska finnas standardiserade metoder och verktyg som gör det enkelt att inventera och rapportera skadorna.

Resurser ska finnas för förebyggande arbete

Staten behöver säkra att det finns resurser för ett effektivt förebyggande arbete, både när det gäller kunskapsspridning och praktiska åtgärder. Innovation om skadeförebyggande beteenden och åtgärder behöver främjas. Regionala myndigheter och kommuner bör ges förutsättningar att bidra i arbetet med att förebygga skador.

Utveckla metoder för flerartsförvaltning

Viltarterna och landskapet samspelar och påverkar varandra. Förvaltningen behöver i större utsträckning kunna förvalta arter ur ett ekosystemperspektiv, för att bättre hantera till exempel skador från flera olika arter av klövvilt inom ett område. För att det ska vara möjligt behövs kunskap och metoder för flerartsförvaltning. Det behöver också finnas en god kunskap om viltstammarnas storlek och utbredning vilket ställer krav på väl fungerande inventeringar.

Tydliga ramar för beskattning och utfodring

Det ska finnas ett tydligt regelverk och vägledning för hur vilt bör beskattas för att bäst förebygga skador. Populationsreglerande jakt på arter som orsakar stora skador bör särskilt främjas. Det behöver också klargöras var, hur och när vilt får utfodras.

Vägval som stärker viltförvaltningen

Skapa en tydlig och förutsägbar viltförvaltning

Viltförvaltningen ska vara långsiktig och förutsägbar

Stabila förutsättningar gör det möjligt för alla som deltar i förvaltningen att planera sin verksamhet. En fungerande viltförvaltning behöver vara långsiktig och förutsägbar. Myndigheternas kommunikation kring förändringar i förvaltningen ska vara transparent och tydlig.

Lagstiftningen ska vara modern och styrmedlen effektiva

Jaktlagstiftningen ska vara lätt att tillämpa och vägleda kring och fungera tillsammans med annan lagstiftning. Den ska ge utrymme för anpassning till förändringar i såväl naturen som i samhället. Det behövs också en effektiv tillsyn för att säkra att lagarna följs. Ekonomiska styrmedel som bidrag och anslag ska vara transparenta och enkla att följa upp.

Ansvar, roller och mandat ska vara tydliga

Myndighetsbeslut ska vara transparenta och rättssäkra. Ansvarsfördelning och mandat för myndigheter och andra aktörer inom viltförvaltningen ska vara tydligt formulerade och verksamheten följas upp regelbundet. Det ska vara lätt att ta reda på vilken myndighet som fattar beslut i ett ärende och att följa ärendets gång.

Beslut ska fattas på rätt nivå med rätt kunskap

Beslut inom viltförvaltningen ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Förvaltningen kräver avvägningar och kompromisser mellan olika intressen, och frågornas karaktär avgör om det bäst görs på internationell, nationell, regional eller lokal nivå. Regionaliseringen av viltförvaltningen bör utvärderas och fortsätta i den takt det är möjligt. Berörda aktörers synpunkter och erfarenheter ska tas med i utvärderingar av regionaliseringen. Den som fattar beslut ska ha kunskap om viltförvaltning, om gällande lagstiftning och om de ramar som sätts genom Sveriges EU-medlemskap.

Förvaltningen av vilt ska ske i samverkan

Viltet berör många olika intressenter i samhället. Det ställer krav på ett gemensamt ansvarstagande och respekt för skilda värderingar och synpunkter. Alla inblandade har ett ansvar för att bidra till en fungerande samverkan. Forum för samverkan på olika nivåer behöver utvecklas och utvärderas.

Bygg viltförvaltningen på kvalitetssäkrad kunskap

Beslut ska baseras på bästa tillgängliga kunskap

Viltförvaltningen ska använda den bästa tillgängliga naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga kunskapen som grund för beslut. Naturvårdsverket har en viktig roll i att undersöka behovet av ny kunskap, sprida resultat av forskning och utvärdering samt informera om de verktyg och metoder som används. I och med regionaliseringen av förvaltningen är fler personer än tidigare delaktiga i beslut inom viltförvaltningen. Det ställer krav på att till exempel forskningsresultat och data om viltpopulationerna är tillgängliga för olika intressenter.

It-system ska vara moderna och användarvänliga

Det finns i dag en mängd olika it-system som hanterar information som används i viltförvaltningen. Det finns olika huvudmän för olika typer av data. Genom att samverka mer och tillämpa regeringens principer för e-förvaltning kan myndigheter både effektivisera sin verksamhet och underlätta för olika system att utbyta information. Myndigheternas samlade information om vilt bör utvecklas och förenklas ur ett användarperspektiv.

Data ska vara öppna och tillgängliga

Det ska vara tydligt vilken information myndigheterna utgår från i sina beslut. Grundprincipen för hantering av data ska vara att all data som inte omfattas av sekretess ska vara öppen och tillgänglig för olika aktörer. Det gör det också möjligt för företag, organisationer och andra att använda informationen för nya innovativa lösningar på området. All data ska även hanteras rättssäkert, med långsiktigt säker lagring och enkel tillgång till de data som behövs i förvaltningen.

Samarbeta aktivt med andra länder

Sverige ska delta aktivt i EU:s arbete

Sverige är en del av Europeiska unionen och EU:s bestämmelser har stor påverkan på hur vi kan förvalta viltet i Sverige. Därför är det viktigt att delta aktivt i EU-arbetet och föra fram den svenska viltförvaltningens behov och erfarenheter för att bidra till en lärande och anpassningsbar förvaltning.

Sverige ska samarbeta med andra länder i viltförvaltningen

Sverige bör fördjupa samarbetet med andra länder för en ökad samordning av förvaltningen av de arter som flyttar eller rör sig över nationsgränserna. Många viltpopulationer kan sägas vara gemensamma för flera länder. Vi bör också eftersträva ett ökat utbyte av praktisk förvaltningskunskap mellan länder, till exempel vad

gäller inventeringar och annan viltövervakning. Genom att delta på den internationella forskningsarenan genom till exempel internationella forskningsprogram kan vi också bidra till att skapa ökad kunskap som kan utveckla viltförvaltningen.

Förslag till förändringar på nationell nivå

I Sverige är det riksdag och regering som beslutar om de övergripande bestämmelserna för viltförvaltningen. Naturvårdsverket är central förvaltningsmyndighet för jakt- och viltfrågor. Flera andra myndigheter har viktiga roller inom jakt- och viltfrågor, till exempel länsstyrelserna, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Livsmedelsverket.
För att utveckla viltförvaltningen i linje med de strategiska vägvalen föreslår Naturvårdsverket följande förändringar på nationell nivå:

Jaktlagstiftningen

Naturvårdsverket föreslår en översyn av jaktlagstiftningen och dess förhållande till annan lagstiftning. I sin nuvarande utformning är jaktlagstiftningen ett komplext system där ett stort antal ändringar har genomförts under åren. Det gör att lagstiftningen, särskilt jaktförordningen, är svår att överblicka och använda, för både myndigheter och allmänhet. Till exempel är det svårt att se hur jaktlagstiftningen i dag ska fungera tillsammans med annan lagstiftning som EU-rätt och sekretesslagstiftning. Genom en översyn kan en modern, rättssäker och förutsägbar jaktlagstiftning skapas, som är lätt att förstå och tillämpa.
Ett första steg i denna process kan vara att se över jaktförordningen. En tydligare reglering med en mer sammanhängande struktur kan då arbetas fram, som på ett korrekt och ändamålsenligt sätt genomför EU-rätten. En sådan översyn kan även bidra till att fullfölja regionaliseringen med mer renodlade roller för berörda myndigheter.

Jakttider

Som en del i regionaliseringen föreslår Naturvårdsverket att beslut om de allmänna jakttiderna flyttas från regeringen till Naturvårdsverket, eller i vissa fall till länsstyrelserna. En sådan ordning ökar möjligheten att anpassa förvaltningen till regionala och lokala förhållanden. Detta förutsätter ett bemyndigande från regeringen.

Översyn av de nationella myndigheternas uppdrag och ansvar

Ansvarsfördelningen mellan de centrala statliga myndigheter som arbetar med viltförvaltning behöver ses över. Justeringar bör göras för att förtydliga och renodla myndigheternas uppdrag så att myndighetsarbetet blir så effektivt som möjligt.

Naturvårsverket anser att regeringen bör överväga att flytta följande frågor från Naturvårdsverket till Statens Jordbruksverk:

- Vilthägn och övrigt vilt i fångenskap. Ansvaret för jaktmedel i hägn bör fortsatt vara Naturvårdsverkets ansvar.
- Typgodkännande av fångstredskap för vilt. Ansvaret för användning av fångstredskap bör fortsatt vara Naturvårdsverkets ansvar.

Förändringar som bör göras i Naturvårdsverkets uppdrag:

- Naturvårdsverket bör få ett tydligt uppdrag när det gäller att medverka till att främja brukandet av vilt.
- Naturvårdsverket bör få ett ökat ansvar för uppföljning och övervakning av viltpopulationerna.
- Naturvårdsverket bör få ett särskilt ansvar för att ta fram nationella förvaltningsplaner för klövvilt, rovdjur respektive stora fåglar.
- Naturvårdsverket bör få i uppdrag att besluta om jakttider, med möjlighet att delegera vissa beslut till länsstyrelsen.

Regionalisering

För att få underlag för beslut om fortsatt regionalisering av förvaltningen behövs en översyn och utvärdering av hur den nuvarande ordningen fungerar. Naturvårdsverket har tagit del av många synpunkter på hur viltförvaltningsdelegationerna fungerar. Därför föreslår vi att i första hand deras roll, mandat och sammansättning utvärderas.

Jakt på enskilt och allmänt vatten samt i ekonomisk zon

Jaktförordningen bör ändras för att möjliggöra licensjakt på säl, i enlighet med tidigare förslag från Naturvårdsverket.
Länsstyrelsernas bemyndigande att pröva ansökan om jakt på allmänt vatten behöver utvärderas och ses över för att åstadkomma en mer förutsägbar tillämpning i olika delar av landet.
Möjligheten att bedriva jakt i den ekonomiska zonen bör utredas. Finland bedriver i dag jakt på säl i sin ekonomiska zon, vilket inte Sverige gör.

Finansiering av viltförvaltningen

För att viltförvaltningen ska fungera effektivt är det viktigt att det finns en ändamålsenlig finansiering av systemet. En grundläggande fråga är vilka delar av förvaltningen som ska vara skattefinansierade och vilka som ska finansieras med avgifter. Naturvårdsverket bedömer att det kan finnas skäl som talar för en högre skattefinansiering eftersom vilt är en viktig gemensam resurs för samhället. Naturvårdsverket anser därför att en översyn av viltförvaltningens finansiering behöver göras. I översynen bör även Viltvårdsfondens medel ingå. bör
För att skapa tydlighet kring de finansiella ramarna för viltförvaltningen bör de statliga medel som fördelas till viltförvaltning genom sakanslag 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* föras till ett eget sakanslag, alternativt till en egen anslagspost.

Viltprodukter

För att främja brukandet är det viktigt att underlätta hanteringen av fällt vilt. Detta gäller särskilt möjligheten till försäljning och vidareförädling av viltkött och förädling av skinn- och hornprodukter som inte bör försvåras av omotiverade hinder.
Det är också viktigt att förenkla regler och underlätta för företagande inom viltbruk och naturupplevelser.

Naturvårdsverket som central viltmyndighet – strategi, mål och åtgärder

Naturvårdsverket är Sveriges centrala förvaltningsmyndighet för jakt och vilt. Här beskriver vi hur vi arbetar vidare med de strategiska vägvalen fram till 2020, vilka mål vi har och vilka konkreta åtgärder vi planerar att genomföra.

Främja brukande av vilt som resurs

Naturvårdsverkets uppdrag bör utvecklas så att det inkluderar att främja brukandet av vilt. Det ska vara enkelt att bruka viltet på ett mångsidigt sätt. Vi ska underlätta för olika grupper att ta del av viltets värden och för jägare att få tillfällen att jaga. I våra beslut ska vi beakta konsekvenserna för brukande av vilt. Sådant brukande som bidrar till att minska skadorna på landsbygdens näringar ska särskilt främjas. Vi ska också samverka med myndigheter och andra aktörer för att göra viltkött och andra produkter mer tillgängliga på marknaden.

Mål:

Från 2016 har Naturvårdsverket ett uppdrag att medverka till att främja och utveckla brukandet av vilt.

Delmål:

Från och med 2016 tydliggör Naturvårdsverket möjligheterna till jakt i skyddade områden vid vägledning samt vid ändring av föreskrifter och avtal.

Från och med 2016 beaktar Naturvårdsverket konsekvenser för brukandet av vilt vid beslut.

2018 har Naturvårdsverket bidragit till att öka möjligheterna att bruka viltet för flera grupper, verksamheter och näringar.

2018 har Naturvårdsverket utrett möjligheterna att tillåta allmän småvilts-jakt på mark utanför renskötselområdet som ägs av staten eller av statliga bolag, så att fler får möjlighet att jaga.

Åtgärder

- Kartlägg värdena av det levande viltets ekosystemtjänster. Här ingår bland annat viltupplevelser, jaktupplevelser och viltets strukturerande effekter på ekosystemet till nytta för människor.
- Verka för att fler av de skyddade områdena blir attraktiva för besöksnäring och viltturism.

- Se till att kunskap om återintroducering av arter som naturligt hör hemma i vår fauna tas fram.
- Utred förutsättningarna för marklösa jägare att kunna jaga, bland annat genom att utreda möjligheterna att tillåta i första hand småviltsjakt på mark utanför renskötselområdet som ägs av staten eller av statliga bolag.
- Utveckla möjligheterna att använda nya sätt att jaga.
- Verka för att så många arter som möjligt är föremål för allmän jakttid för att underlätta lokal förvaltning och minska myndigheternas administration.
- Verka för att underlätta hanteringen av fällt vilt och viltprodukter.

Förebygg skador och andra problem som viltet orsakar

Naturvårdsverket ska i samverkan med övriga berörda myndigheter utveckla arbetet med att förebygga skador av vilt. Det handlar både om sätt att hantera populationer som ger stora skador och om att i högre grad möjliggöra flerartsförvaltning . Vi vill medverka till att acceptansnivåer för skador av vilt tas fram för olika näringar och att det blir lättare att mäta skador orsakade av klövvilt och fåglar.
Vi ska också främja innovation inom skadeförebyggande och se till att de som drabbas av skador och andra olägenheter har tillgång till stöd.

Mål:

2020 har förebyggande åtgärder vidtagits för att minska skador orsakade av vilt på de areella näringarna samt trafikolyckor med vilt inblandat.

Delmål:

2017 har möjligheten till jakt på de viltpopulationer som orsakar stora skador ökat.

2018 finns nya metoder att förebygga skador orsakade av vilt.

2018 har Naturvårdsverket i samråd med berörda utarbetat förslag till acceptansnivå för skador av vilt på de areella näringarna förutom rennäringen. Förslaget ska leda till ökad socioekonomisk hänsyn.

Åtgärder

- Ta fram förslag till acceptansnivå för skador av vilt på areella näringar förutom rennäringen. Förslagen ska tas fram i samråd med berörda.
- Ta fram riktlinjer för flerartsförvaltning av klövvilt i syfte att förebygga skador.
- Ta fram myndighetsgemensamma metoder för att mäta skador av klövvilt och fåglar.

- Tydliggöra möjligheten till jakt på myndigheternas initiativ vid akuta behov.
- Utarbeta nya föreskrifter och vägledning om utfodring av klövvilt för att minska skador av den samlade klövviltsförekomsten. Föreskrifter kräver ett bemyndigande från regeringen.
- Främja innovation för att förebygga skador av vilt.
- Öka kunskapen om rovdjurens påverkan på klövviltspopulationerna.
- Verka för licensjakt på säl.
- Verka för ett utökat stöd för att förebygga skador från fler arter av vilt. I dag ersätts endast förebyggande arbete och skador från fredade djurarter.

Skapa en tydlig och förutsägbar viltförvaltning

Naturvårdsverket ska verka för att regelverk och andra styrmedel är tydliga och ändamålsenliga. Villkor och återrapporteringskrav för bidrag och anslag ska vara utformade så att det går att följa upp hur pengarna används.

Vi ska också verka för en moderniserad jaktlagstiftning och ta fram föreskrifter och vägledning som stödjer länsstyrelser och andra aktörer i regionaliseringen av viltförvaltningen.

Naturvårdsverket ska vara transparent och långsiktigt i planering och förankring av förvaltningsåtgärder. Vi ska utveckla verktyg och arenor för samverkan inom viltförvaltningen och utvärdera hur samverkan fungerar. Vi ska också stärka vår kapacitet att samordna och vägleda länsstyrelserna, vilket beskrivs i en särskild handlingsplan.

Mål:

2018 har Naturvårdsverket arbetat aktivt för en översyn av jaktlagstiftningen för att åstadkomma en effektiv och ändamålsenlig förvaltning av vilt.

Delmål:

2017 har Naturvårdsverket beslutat om föreskrifter för användningen av fångstredskap så att det blir tydligt vad som gäller vid jakt med hjälp av fångstredskap.

Åtgärder

- Avsätta resurser för att arbeta med en analys till regeringen om behovet av en ny lagstiftning och åtgärdsförslag.
- Ta fram föreskrifter för användningen av fångstredskap.

Mål:

2018 har Naturvårdsverket genomfört åtgärder för att utveckla samverkan för en väl fungerande viltförvaltning.

Delmål:

2016 finns en beslutad flerårig plan för hur Naturvårdsverket ska samverka med och vägleda länsstyrelserna.

2016 finns ett flerårigt programområde för bidragsberättigade delar av viltförvaltningen för att underlätta länsstyrelsernas planering.

2016 finns inom Miljösamverkan Sverige en viltdel med öronmärkta medel, som stöd för regionaliseringen.

2016 finns ett viltråd vid Naturvårdsverket för att utveckla samverkan för en väl fungerande viltförvaltning

Åtgärder

- Ta fram en plan för Naturvårdsverkets kommande vägledningsinsatser inom viltområdet den närmaste treårsperioden, för att öka möjligheterna till en långsiktig planering för länsstyrelserna. Planen ska uppdateras årligen i samråd med länsstyrelserna.
- Inrätta fleråriga programområden för de delar av viltförvaltningen som genomförs av länsstyrelsen.
- Förtydliga villkor och återrapporteringskrav för bidrag och anslag så att de kan följas upp och utvärderas.
- Verka för att Miljösamverkan Sverige utvecklas med en viltdel med öronmärkta medel, som stöd för regionaliseringen.
- Utveckla verktyg och arenor för samverkan och utvärdera hur samverkan fungerar.

Mål:

2020 har Naturvårdsverket genomfört en utökad regionalisering av viltförvaltningen så att beslut fattas närmare de som berörs.

Delmål:

2017 har Naturvårdsverket beslutat om föreskrifter för länsstyrelsens beslut om licensjakt på järv, så att besluten fattas regionalt.

2020 finns det nya nationella förvaltningsplaner för rovdjur, för klövvilt respektive för stora fåglar, som ökar möjligheterna till flerartsförvaltning.

Åtgärder

- Ta fram föreskrifter om jakttider, som tydliggör vilka viltarter som kan förvaltas regionalt, om vi får ett sådant bemyndigande.
- Ta fram föreskrifter för länsstyrelsens beslut om licensjakt på järv, så att besluten kan fattas regionalt.
- Genomför vägledning och utbildning för länsstyrelserna.
- Ta fram tre nationella förvaltningsplaner: en för rovdjur, en för klövvilt respektive en för stora fåglar. De ska vara utformade för nationell nivå och samtidigt stödja det regionala arbetet.

Bygg viltförvaltningen på kvalitetssäkrad kunskap

Viltförvaltningen ska bygga på den bästa tillgängliga kunskapen. Naturvårdsverket har ett stort ansvar för att finansiera vetenskapliga underlag till stöd för viltförvaltningen och se till att aktuell kunskap sprids och kommer till användning.

Naturvårdsverket ska också följa principerna för e-förvaltning och samverka med andra aktörer kring effektiva och användarvänliga it-system och utbyte av data. De data som inte omfattas av sekretess ska göras öppna och fritt tillgängliga för andra.

Mål:

2018 har Naturvårdsverket bidragit till att data och annan information om vilt är lätt att använda för myndigheter och andra.

Delmål:

2017 har Naturvårdsverket en fungerande kanal för spridning av ny forskning och annan kunskap till intressenter inom viltförvaltningen.

Åtgärder

- Följ upp hur viltforskningsmedlen används för att öka vår kunskap inom de områden vi prioriterar i vår forskningsstrategi för Viltvårdsfonden för åren 2015-2020.
- Verka för att den bästa tillgängliga kunskapen sprids inom viltförvaltningen.
- Använd flera aktörers kunskap genom att upphandla uppdrag i konkurrens.
- Ställ uppföljningskrav på bidrag för att öka kvaliteten och kostnadseffektiviteten i viltförvaltningen.
- Tydliggör styrningen av inventeringar vad gäller metodik och inrapportering.

Mål:

2017 har Naturvårdsverket ett utpekat ansvar för övervakning av viltpopulationer för att kvalitetssäkra förvaltningen av vilt.

Åtgärder

- Utreda hur ett utpekat ansvar för övervakning av viltpopulationer kan utformas.

Mål:

2018 är myndighetsgemensam miljöinformation på viltområdet utformad i enlighet med modern e-förvaltning. Det vill säga lättillgänglig data och information, som kan jämföras och användas fritt av alla.

Delmål:

2018 ska kvalitetssäkrad information och vägledning om vilt finnas enkelt tillgänglig.

Åtgärder

- Utred hur it-systemen i viltförvaltningen inklusive kvalitetssäkrade viltdatabaser kan anpassas till modern e-förvaltning för att underlätta utbyte av information och öka tillgänglighet och transparens.
- Lämna underlag till regeringen med förslag på justeringar av sekretesslagstiftningen.
- Gör Naturvårdsverkets data som inte omfattas av sekretess öppna och fritt tillgängliga.
- Se över och besluta om vilka databaser som ska användas för lagring av viltövervakningsdata.

Samarbeta aktivt med andra länder

Naturvårdsverket ska ge regeringen nödvändiga underlag för att kunna vara en aktiv och drivande part i EU:s arbete inom viltområdet.

Vi ska också fördjupa och säkerställa samarbete med andra länder, bland annat våra nordiska grannländer, och delta på den internationella forskningsarenan.

Mål:

2018 har Naturvårdsverket bidragit till att Sverige har ett fördjupat

samarbete om vilt med andra länder.
Delmål: 2018 förvaltas vissa arter genom samarbete med övriga nordiska länder och vid behov Ryssland för en långsiktigt stabil viltförvaltning. 2018 har Naturvårdsverket tagit fram en ny forskningsstrategi som bidrar till internationellt kunskapsutbyte om vilt.

Åtgärder

- Ta fram underlag om viltförvaltningens behov till regeringens arbete på EU-nivå.
- Främja svenskt deltagande i forskningssamarbete och kunskapsutbyte med syfte att utveckla kunskap och metoder för flerartsförvaltning.
- Samarbeta med andra länder till nytta för nationell förvaltning.
- Tydliggör och sprid kunskap om vilka ramar EU-medlemskapet sätter för svensk viltförvaltning.

Bilaga 1

Handlingsplan för Naturvårdsverkets arbete med att samordna och vägleda länsstyrelserna

Om handlingsplanen

Denna handlingsplan beskriver hur Naturvårdsverket planerar att förstärka kapaciteten att samordna och vägleda länsstyrelsernas arbete med viltförvaltning fram till år 2020. Nya aktiviteter innefattar ökad tydlighet i vår planering och kommunikation, effektivare och enklare hantering av Naturvårdsverkets anslag för åtgärder för värdefull natur, fler och nya utbildningsinsatser genom Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Viltskadecenter samt en utökning av Miljösamverkan Sverige så att det även omfattar viltfrågor.

Handlingsplanen utgår från det myndighetsuppdrag Naturvårdverket har i dag. Om uppdraget förändras kommer den att behöva revideras. Åtgärderna i planen innebär en ökad satsning som kommer att kräva ökade resurser. Vilka ekonomiska ramar som ges kommer att vara avgörande för genomförandet.

Handlingsplanen ska vara grunden till en mer operativ planering som görs årligen och i samverkan med länsstyrelserna. En treårig vägledningsplan kommer att utgöra en viktig del av vår verksamhetsplanering.

Vi planerar att följa upp insatserna löpande och att göra en utvärdering år 2019. Utvärderingen ska ligga till grund för en ny handlingsplan som tas fram i samverkan med länsstyrelserna och gäller från 2021.

Olika myndigheters ansvar i viltförvaltningen

Naturvårdsverket är den centrala myndighet som ansvarar för jakt och vilt enligt jaktlagstiftningen. Det innebär att Naturvårdsverket har det nationella ansvaret för att Sveriges beslutade politik för viltförvaltning genomförs. I arbetet ingår bland annat att besluta om föreskrifter, fastställa miniminivåer för stora rovdjur och fördela medel till forskning, inventering och viltskador. En viktig del är också att i samverkan med länsstyrelserna ge vägledning och stöd samt följa upp och utvärdera länsstyrelsernas arbete.

Länsstyrelserna har det regionala ansvaret för att förvalta viltet inom länet. Detta innebär ansvar för bland annat inventering, bidrag till förebyggande viltskadeåtgärder, ersättning för viltskador, information och hantering av oskygga rovdjur. Läns-

styrelserna ska arbeta för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som de tar hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. I varje län finns också en särskild viltförvaltningsdelegation som fattar beslut om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet. I delegationen sitter representanter för olika samhällsintressen samt flera politiskt valda ledamöter.

Målbild för samordning och vägledning

Naturvårdsverkets vägledning och samordning ska:

- Bidra till att den regionala förvaltningen får stöd i utförandet av sitt uppdrag, med respekt för länsstyrelsernas självbestämmande och myndighetsintegritet.
- Skapa förutsättningar för en samsyn där det är möjligt leder till likvärdiga bedömningar i olika delar av landet.
- Säkerställa länsstyrelsernas behov av kontinuitet, samordning och förutsägbarhet i Naturvårdsverkets vägledning och beslut.
- Bidra till ett effektivt nyttjande av de totala resurserna genom samverkan.
- Bidra till en effektiv och rationell användning av statliga anslag.

Synpunkter från länsstyrelserna

I arbetet med att ta fram handlingsplanen har Naturvårdsverket inhämtat synpunkter och önskemål från handläggare och chefer som arbetar med viltförvaltning på länsstyrelser i olika delar av landet. Naturvårdsverket har också genomfört en konsultation om viltstrategin dit samtliga länsstyrelser var inbjudna och där de hade möjlighet att lämna synpunkter.

Några exempel på återkommande önskemål från länsstyrelserna när det gäller Naturvårdsverkets samordning och vägledning är:

- Det behövs tydlig kommunikation kring Naturvårdsverkets prioriteringar och åtgärder för att ge länsstyrelserna framförhållning och möjlighet att planera.
- Vägledning önskas, bland annat när det gäller EU-rätten och andra juridiska frågor.
- Länsstyrelserna behöver tillgång till aktuella resultat av forskning och utvärdering och bättre tillgång till data om vilt.
- Det är viktigt med samverkan kring styrmedel och riktlinjer så att förändringar i förvaltningen görs med god framförhållning. Beslut på Naturvårdsverket ska inte leda till att den regionala förvaltningen blir onödigt krånglig eller administrativt tung.
- Naturvårdsverket behöver aktivt följa upp och utvärdera helheten. Exempel på områden där man önskar framåtsyftande utvärdering är de senaste årens regionalisering av beslut och hur regelverket som helhet fungerar.
- Det behöv tydliga kontaktvägar till Naturvårdsverket och möjlighet att delta i träffar för samverkan och dialog.

Prioriterade utvecklings- och förbättringsområden

Information och kontaktytor
För att länsstyrelserna ska få bästa möjliga förutsättningar för att utföra sina uppgifter är det viktigt att de är väl insatta i frågorna. Naturvårdsverket har identifierat ett behov av att anordna särskilda möten för länsstyrelsens handläggare och andra berörda tjänstemän för att öka kontaktytorna mellan myndigheterna i arbetet med viltförvaltning.

Det finns ett ökat behov av insatser på två plan. På ett övergripande plan där Naturvårdsverket anordnar större möten vilka i god tid ska vara kända av länsstyrelserna. För en effektiv samverkan i kompetensförsörjningen föreslår Naturvårdsverket en utökning av verksamheten inom Miljösamverkan Sverige. Förslagsvis kan Naturvårdsverkets bidrag till Miljösamverkan Sverige öka med en öronmärkt del för viltfrågor.
För att förenkla för länsstyrelserna att hitta relevant information kommer Naturvårdsverket att lägga ut aktuell kontaktinformation över vem som ansvarar för vägledningen på olika områden. Detta kommer att underlätta för länsstyrelsen att snabbt hitta rätt person för att effektivt få kontakt i olika ärenden.

Det finns en nationell databas för beslut om licens- och skyddsjakt på stora rovdjur. Där läggs länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets beslut in. Syftet med databasen är att i första hand vara ett verktyg för Naturvårdsverket att följa upp delegeringen av beslut om skydds- och licensjakt. Naturvårdsverket planerar att göra så stor del som möjligt av databasen publik. Naturvårdsverkets beslut i överprövningsärenden finns i dag inte tillgängliga där. Istället publiceras vissa överprövningsbeslut på den externa webbplatsen. För att ytterligare tillgängliggöra Naturvårdsverkets uppfattning i överprövningsärenden avser vi att göra samtliga överprövningsbeslut i framtiden tillgängliga och sökbara i den nationella databasen.

Naturvårdsverket avser att i början av varje år att lägga ut en plan över vilka större möten som berör viltförvaltning som Naturvårdsverket ansvarar för under året samt när större beslut kommer att fattas som kan påverka länsstyrelsens arbete. Planen kommer även att innehålla tider för när länsstyrelsernas beslut senast bör fattas för att följa den nationella viltförvaltningsplaneringen. Nationella och regionala förvaltningsplaner ska vara harmoniserade.

Naturvårdsverket kommer under 2016 och 2017 att leda möten kring regionalisering med länsstyrelserna inför den utökade regionaliseringen av viltförvaltningen. Dessa möten kommer att äga rum två till tre gånger per år där länsstyrelsen utser representanter som ska ingå i arbetsgruppen.

Bidrag och bidragsuppföljning
Länsstyrelsernas återrapportering om anslaget för Åtgärder för värdefull natur ska förenklas. Återrapporteringen ligger bland annat till grund för Naturvårdsverkets

återrapportering till regeringen av anslagets användning. Det nya återrapporteringssystemet ska fylla behovet av tydlig resultat- och effektredovisning på ett enklare sätt och nära kopplad till länens egen tidsredovisning. Detta innebär att Naturvårdsverkets anslag blir uppdelat på tydliga programområden med fleråriga program för att underlätta för länsstyrelsernas planering gällande bland annat personalbehov. Återrapporteringen kommer att kopplas till länsstyrelsernas egna ekonomisystem. Bidrag och bidragsuppföljning ska leda till resurseffektiviseringar.

Utbildningar

På uppdrag av Naturvårdsverket organiserar och genomför Viltskadecenter vid Sveriges Lantbruksuniversitet sedan lång tid tillbaka utbildningar riktade till länsstyrelserna när det gäller inventering av stora rovdjur. I avtalet med Naturvårdsverket ingår också att Viltskadecenter sprider information kring viltskador samt hjälper till med t ex utveckling av skadeförebyggande åtgärder. Naturvårdsverket avser givet ökade resurser att ge Viltskadecenter ett utökat uppdrag för att utbilda och stödja länsstyrelsen inklusive viltförvaltningsdelegationerna. Detta uppdrag kan även innefatta andra arter av vilt än de fredade, där kunskap behövs för praktisk förvaltning. Under 2016 kommer en utbildningsplan att tas fram genom att Naturvårdsverket tillsätter en arbetsgrupp med representanter från Naturvårdsverket, länsstyrelsen och Viltskadecenter.

Förslag till utbildningar är:
Projektet *Adaptiv förvaltning av vilt* där länsstyrelserna kan tillgodogöra sig nya kunskaper i viltförvaltning genom utbildningar i:

1) Att utforma mätbara förvaltningsmål
2) Vägar till/åtgärder för hur förvaltningen når dessa mål
3) Metodik för systematisk observation
4) Hur man följer upp och utvärderar om de olika åtgärderna bidrar till att nå målet.
5) Kunskap om systemet för att vid behov sätta nya förvaltningsmål.

Naturvårdsverket kommer även att ansvara för att ordna juridikutbildningar för länsstyrelsens jurister som arbetar med viltförvaltning.

Naturvårdsverkets vägledning och information

Naturvårdsverket kommer att ta fram en treårig vägledningsplan som revideras årligen efter samråd med länsstyrelserna. I vägledningsplanen ska det tydligt framgå vilka nya vägledningar som Naturvårdsverket planerar inom viltområdet . Inom det utökade samarbete med länsstyrelserna som vi föreslår inom Miljösamverkan Sverige kommer Naturvårdsverket att verka för att en motsvarande plan tas fram för den vägledning som tas fram i Miljösamverkan Sveriges regi.
Naturvårdsverket kommer att bygga ut det digitala verktyg som finns där man kan söka jaktbeslut från både länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Även beslut i överprövningsärenden kommer att ligga i denna databas vilken kommer att färdigställas under 2017.

Annan information som kan förenkla/effektivisera länsstyrelsens arbete kommer att finnas på plats 2017. Då har Naturvårdsverket utarbetat ett system för spridning av ny kunskap för att öka tillgängligheten av ny kunskap inom viltförvaltningen. Detta gäller även Naturvårdsverkets kvalitetssäkrade viltövervakningsdata på nationell nivå som publiceras öppet på webbplatsen som stöd för regional viltförvaltning.

Åtgärder 2016 - 2020

Naturvårdsverket verkar för:

- En helhetssyn kring svensk viltförvaltning med tydliga roller där Naturvårdsverket tar fasta på länsstyrelsens behov av samordning och stöd.
- Att tillhandahålla data till stöd för regional och lokal förvaltning.
- Att upprätta en tydlig flerårig plan och kommunikation kring vilka vägledningar som kommer att tas fram.
- Att ta fram en nationell databas för beslut om licens- och skyddsjakt på stora rovdjur samt beslut i överprövningsärenden.
- Att ta fram en årlig plan över vilka centrala viltförvaltningsbeslut Naturvårdsverket kommer att fatta och när länsstyrelserna senast behöver lämna underlag.
- Att leda årliga möten kring regionalisering med länsstyrelserna inför den utökade regionaliseringen av viltförvaltningen som ska vara klar under 2018.
- Att tillsammans med länsstyrelserna utforma en utbildningsplan som Viltskadecenter får i uppdrag att genomföra.
- Att bidragsuppföljningen för anslaget för åtgärder för värdefull natur genomförs med tydliga programområden och fleråriga program.
- Ett effektivare internt arbetssätt med fördelning och handläggning av ärenden så att handläggningen blir rättssäker och med så kort handläggningstid som möjligt.
- Anordning av årliga viltförvaltarseminarier tillsammans med forskare där aktuella förvaltningsåtgärder och -metoder diskuteras som möter länsstyrelsernas behov (till exempel beskattningsmodeller och förebyggande av skador).
- Att utse tydliga kontaktpersoner på Naturvårdsverket så att länsstyrelserna enkelt får kunskap om vem de ska kontakta i olika frågor.
- Deltagande i Miljösamverkan Sveriges viltprojekt så att länsstyrelsens erfarenheter tas tillvara genom dialogmöten och ett aktivt deltagande vid planering och genomförande av aktiviteter.

På uppdrag av Naturvårdsverket utarbetar och ansvarar Viltskadecenter för:

- Löpande uppdatering om kunskapsläget om 1) de fredade viltarternas ekologi och populationsstorlekar (stora rovdjur, tranor, gäss och sångsvan), 2) skadorna de orsakar 3) de metoder som används för att förebygga skador och begränsa konflikter.
- Kommunikation med myndigheter, intresseorgansitatoner, näringsidkare

och allmänheten för ett kontinuerligt kunskapsutbyte i frågor som rör främst viltskador och förebyggande åtgärder.
- Att vid behov delta i möten, kurser, konferenser och arbetsgrupper som kunskapsförmedlare.
- Att tillsammans med länsstyrelserna och Naturvårdsverket utforma och erbjuda utbildningar för att möta ökat kunskapsbehov med ökad regionalisering.
- Utbildning och support för användarna av Rovdjursforum och för de svenska användarna av Rovbase.
- Att erbjuda utbildningar av länsstyrelsens besiktningsmän, fältpersonal och rovdjursansvariga i besiktning av gröda, tamdjur och inventering av stora rovdjur.
- Att ta fram ett utbildningspaket till länsstyrelserna gällande förebyggande åtgärder samt viltskador för länsstyrelsernas utbildning av viltförvaltningsdelegationerna.

Länsstyrelserna verkar för:

- Att bidra till utformningen av vilka vägledningar som länsstyrelsen behöver som Naturvårdsverket kan arbeta med den kommande treårsperioden.
- Att medverka till att utforma innehållet i de utbildningar länsstyrelsen kommer att behöva under de närmaste tre åren i samarbete med Naturvårdsverket genom Viltskadecenter.
- Att genom ett utökat Miljösamverkan Sverige:
    - Ta fram en vägledningsplan enligt samma modell som Naturvårdsverkets vägledningsplan.
    - Gemensamt ta fram verktyg för att underlätta länsstyrelsernas arbete med viltförvaltning.
    - Arbeta fram regionala vägledningar för viltarter när länsstyrelsen får ett ökat ansvar i och med den ökade regionaliseringen.
    - Genomföra gemensamma informationsinsatser.
    - Gemensamt ta fram vägledningar om hur man skriver beslut förenliga med EU:s bestämmelser.
    - Samla och sprida befintligt material mellan länsstyrelserna.

Uppföljning och utvärdering

Åtgärderna i planen ska genomföras fram till 2020 med en utvärdering av insatserna 2019. Utvärderingen ska ligga till grund för en ny handlingsplan som gäller från 2021.

Uppföljning av organisatoriska åtgärder och särskilda satsningar enligt handlingsplanen görs genom att de som ansvarar på respektive nivå följer upp, och redovisar hur arbetet har genomförts.

Naturvårdsverket utvärderar därefter resultatet och sammanställer goda exempel från verksamheten. Uppföljningen och utvärderingen kan sedan användas som underlag vid utarbetandet av en ny handlingsplan som gäller från år 2021.

Bilaga 2

Översiktlig konsekvensanalys av Strategi för svensk viltförvaltning

Konsekvensanalysen syftar till att tydliggöra konsekvenserna av förslagen i *Strategi för svensk viltförvaltning*. Det går inte att sätta exakta kostnader för genomförande av strategin men storleksordningen indikeras där så är möjligt. Analysen avser de större förändringarna som föreslås i strategin.

Referensalternativet

Referensalternativet innebär att Naturvårdsverket fortsätter arbetet med viltförvaltning som i dag. Likaså att andra myndigheter och intressenter fortsätter att arbeta på likartat sätt som nu. De trender som syns under de senare åren förlängs 5 år framåt.

Den tydligaste trenden är att antal ärenden ökar på Naturvårdsverket. Likaså har regionaliseringen av viltförvaltningen ökat arbetet med föreskrifter och annan vägledning. Den ökande mängden ärenden och behovet av ny vägledning med anledning av regionaliseringen kommer att kräva en ökning med i storleksordningen två till tre tjänster på Naturvårdsverket fram till 2020.

På länsstyrelserna har regionaliseringen även medfört ökade arbetsinsatser på grund av det ökade ansvaret. Naturvårdsverket bedömer att denna trend kommer att fortsätta under den tid som strategin omfattar.

Ett fortsatt arbete på samma sätt som i dag kommer inte att bidra till att de konflikter som samhällsdebatten speglar minskar. Dels för att den händelserelaterade viltförvaltningen tar en allt större del av den totala handläggningskapaciteten dels för att det inte finns ett samlat myndighetsansvar för brukande och bevarande som ger en balans i viltförvaltningen.

Förändringar och konsekvenser

Strategin och visionen beskriver hur olika aktörer bör arbeta i viltförvaltingsfrågor. Konsekvenserna av viltstrategin utgörs, förutom att de bedöms leda till en bättre viltförvaltning, i huvudsak av statsfinansiella effekter. Nedan redogörs för de förslag i strategin som bedöms ge konsekvenser i form av ökade kostnader för statsförvaltningen.

1. **En total översyn av jaktlagstiftningen** för att få den mer överblickbar och bättre samordnad med annan lagstiftning vilket skulle öka förut-

sägbarheten och rättssäkerheten.

En kostnad för översynen av jaktlagstiftningen är oundviklig. En ny jaktlagstiftning bör resultera i en tydligare och mer ändamålsenlig lagstiftning som förenklar och ökar rättssäkerheten vid vägledning och handläggning av ärenden. Bedömningen är därför att resultatet av översynen i förlängningen bör minska kostnaderna för myndigheterna, men att initialt ta fram nya föreskrifter och vägledning kopplat till den nya lagstiftningen innebär ökade kostnader för framförallt Naturvårdsverket, se vidare 5.

2. **Förslagen till justeringar av myndigheternas ansvarsområden** syftar till att upprätta en tydligare och mer funktionell organisation och ökad transparens. De centrala myndigheternas nya ansvarsområden bör tydligt kopplas till myndigheternas övriga ansvar för liknande frågor. Naturvårdsverket föreslås få ansvar för att medverka till att främja brukande av vilt (en uppgift som inte tidigare varit ett myndighetsansvar). Regionaliseringen flyttar beslut till regional och lokal nivå och därmed närmare människorna den berör.

   En justering av ansvaret för delar av viltförvaltningen mellan myndigheter ger inga ökade kostnader i sig. De områden som Naturvårdsverket föreslår ska utredas om de ska flytta från Naturvårdsverket till Statens Jordbruksverk omfattar i storleksordningen en tjänst. En ytterligare regionalisering ökar arbetet på regional och lokal nivå men kostnaderna är svåra att beräkna eftersom vad och hur mycket som ska regionaliseras inte framgår av strategin utan behöver utredas. En ökad regionalisering kan dock innebära större krav på vägledning och information från Naturvårdsverket initialt.

   Att ge Naturvårdsverket ett ansvar för att medverka till att främja brukandet av vilt resulterar i delvis nya arbetsuppgifter och därmed ökade kostnader främst för Naturvårdsverket. Balansen mellan bruka och bevara ska genomsyra den centrala viltmyndighetens arbete men genererar även vissa uppgifter av ren främjandekaraktär, se vidare 5.

3. **Finansieringen av viltförvaltningen behöver ses över** för att bättre styra mot visionen. Den skattefinansierade delen av viltförvaltningen bör ses över och avvägas mot finansiering med avgifter. Även Viltvårdsfondens medel bör ingå i översynen.

   Strategin för viltförvaltningen tydliggör att vilt ska kunna upplevas av alla och därmed är en angelägenhet för hela samhället. Strategin syftar även till att minska skador från vilt, förenkla brukandet av vilt och säkra kvaliteten på data om vilt. Det ideella arbetet som idag utförs av

jägarna, inventeringar m m bör utvecklas bland annat genom utbildningar och nya säkrare inventeringsmetoder för att öka kunskapen om vilt.

Dagens finansiering av viltförvaltningen sker dels genom skattefinansiering dels genom avgifter och ideellt arbete kopplat till jakt. Strategin indikerar ett nytt sätt att se på vilt som en angelägenhet för alla och en ny ansvarsfördelning mellan myndigheter och aktörer. En rimlig konsekvens kan vara att ytterligare medel förs till skadeförebyggande arbete och att de medel som i dag kommer från Viltvårdsfonden fördelas enligt en annan modell. Sammantaget blir konsekvensen behov av en ökning av tillskjutna skattemedel även om medel från Viltvårdsfonden omfördelas.

4. **En tydligare digital samordning** av viltinformationen för att möta olika behov av mer effektiva och användarvänliga it-lösningar. Kostnaden för att samordna den digitala informationen om vilt och viltförvaltning är svårberäknad utan en utredning. Målet är att med så långt möjligt bibehållen infrastruktur för data om vilt, vägledning och administrativa system för ansökningar med mera skapa en gemensam samanhållen väg till information och data. En skattning av den initiala kostnaden för Naturvårdsverket att genomföra detta är 5 miljoner kronor. Därtill tillkommer löpande kostnader för systemförvaltning.

5. **En generell ambitionshöjning för Naturvårdsverkets arbete som central viltmyndighet.** Ambitionshöjningen innebär ett nytt ansvar för främjande av brukandet av vilt, en fortsatt regionalisering av beslut, utbildning för den regionala nivån, förbättrad kvalitet på data, ökad kommunikation och spridning av utrednings- och forskningsresultat.

Konsekvenserna för Naturvårdsverkets viltförvaltning kan sammanfattas som ökade föreskriftsarbete, vägledning och utvecklingsarbete. Sammantaget bedömer Naturvårdsverket att arbetsinsatserna för att genomföra de förändringar som beskrivs i strategin under perioden 2015 – 2020 är i storleksordningen 8 – 10 årsarbetskrafter men att kostnaderna bedöms minska när utvecklingsarbetet är genomfört.

Sammanfattande slutsatser

Ett genomförande av åtgärdena i *Strategi för svensk viltförvaltning* medför att förvaltningen tydligare hanterar de konflikter som finns idag. Ett samlat ansvar för alla delar av viltförvaltningen skapar förutsättningar för en viltförvaltning i balans där olika intressen kan vägas mot varandra. Den föreslagna fortsatta regionaliseringen ger förutsättningar för ökad transpararens i besluten och därmed möjlig-

het att förstå viltförvaltningen. För att genomföra de föreslagna, relativt omfattande förändringarna, krävs att ytterligare resurser skjuts till för myndigheternas arbete.

Under den första femårsperioden är kostnaderna för Naturvårdsverket att genomföra strategin för svensk viltförvaltning störst. Dels för att utveckla myndigheternas webbaserade information dels för att genomföra det beskrivna utvecklingsarbetet som strategin medför. Sammantaget bedömer vi kostnaden till cirka 12 - 15 miljoner kronor per år. På längre sikt är bör kostnaderna minska för handläggnings och utvecklingsarbete jämfört den första perioden om 5 år. Däremot kvarstår en löpande kostnad för förvaltning av nya eller utvecklade it-system.

Statens jordbruksverk kommer vid en överföring av ansvarsområden och anslag från Naturvårdsverket att få en permanent ökad kostnad motsvarande cirka 1 miljon kronor. Kostnaden för länsstyrelserna är svåra att kvantifiera då mängden merarbete med anledning av en ytterligare regionalisering inte går att beräkna med utgångspunkt från strategin.

I strategin föreslår Naturvårdsverket en ökning av medel till skadeförebyggande åtgärder. De ökade medlen för skador av rovdjur behöver kompletteras med ökade medel för åtgärder som förebygger vissa skador av stora fåglar och klövvilt. För att få till stånd ett skadeförebyggande arbete som ger snabbt resultat behövs ytterligare i storleksordningen 5 miljoner kronor.

Finansieringen kan dels ske genom en översyn och omfördelning av befintliga resurser från Viltvårdsfonden, dels genom tillskott av skattemedel.